

STAJALIŠTA

Kako praštati nekome tko se uopće ni ne kaje: Nije li legalizam samo lijepa riječ za oportunizam

Mirna Sunić-Žakman

Gовори се да је прошло стотине било крваво и страшно. Но зар није у новој 21. стотини препуну насиља? Насилје врши са свим наслонима странаца. Телевизијски екрани пуни су крви, а скрипцији домови постали су борилишта. О насиљу у обitelji и насиљу против људа у највећим тек неколико последњих година.

Afere vezane uz nasilje poznatih javnih лиčnosti iz hrvatskog života, s velikim začinjenjem dolaze u javnost. Mogli bismo kazati bolje ikad nego nikad. No iz nasilja ostaju polomljene ljudske sudbine, razrušeni životi i karijere, a oni пај имају dulji rok trajanja него сам čin nasilja. Hoće li će pravna država u Hrvatskoj,ako već ne spriječiti, barem smanjiti nasilje?

Hrvatska bizarnost

A što kazati kada se bivši zagovornici komunističkoga nasilja pojaveju, unatoč prosvjedima, u medijima, u najgledanijim televizijskim emisijama? Što reći kada se njima posvećuje pozornost i dodjeljuju skupe i dobro plaćene minute? Kada on zastupa hrvatskoga ratnog optuženika u Haagu, kad još uz to ima aspiracije biti članom izvršne vlasti ove zemlje, onda hrvatska bizarnost zaista prelazi maštu Orwellia i Kafke.

Takav *One-Man-Show* imao smo prigodu vidjeti u nedjelju 15. veljače u emisiji »Nedjeljom u 2«. Bivši tužitelj iz bivše komunističke Jugoslavije Ante Nobile olakše prelazi preko broja svojih žrtava koji su robijali po komunističkim zatvorima, a među kojima sam bila i ja i moj otac Mirkko Sunić, pravnik u miru.

»Nije ih bilo puno«, tek usput, kaže Nobile, najmanju ruku kao da je bila riječ o pačkama, a ne ljudima. »Radio sam prema tadašnjim pozitivnim zakonima«, govori sada taj zagovornik ljudskih prava

govori o pravdi, kada dijeli lekcije o pravnoj državi, kada on zastupa hrvatskog ratnog optuženika u Haagu, kad još uz to ima aspiracije biti članom izvršne vlasti ove zemlje, onda hrvatska bizarnost zaista prelazi maštu Orwellia i Kafke.

Bivši tužitelj iz bivše komunističke Jugoslavije Ante Nobile olakše prelazi preko broja svojih žrtava koji su robijali po komunističkim zatvorima, a među kojima sam bila i ja i moj otac Mirkko Sunić, pravnik u miru.

»Nije ih bilo puno«, tek usput, kaže Nobile, najmanju ruku kao da je bila riječ o pačkama, a ne ljudima. »Radio sam prema tadašnjim pozitivnim zakonima«, govori sada taj zagovornik ljudskih prava

prava. Je li nasilje kada se mlađa žena od 33 godine strpa u samicu u famoznoj Dordićevoj ulici, ostaje u njoj više od tri mjeseca, da bi potom otišla na višemjesečnu zatvorsku kaznu u KPD Slavonska Požega?

Moju obranu na sudu tada su činili Stjepan Herceg i Ivan Gabelica.

jesećnikom *Novom Hrvatskom* i što sam prenosila neku poštu u inozemstvo, koju su mi jugoslavenski miliciovi našli na granici.

Moju obranu na sudu tada su činili Stjepan Herceg i Ivan Gabelica.

osudivan kao »ustaški terorist«.

Pozivanje na legalizam

Gdje su tada bile brojne udruge za ljudska prava, za-govornici tolerancije, gdje su bili zagovornici sloboda koji

oca mnogo višu kaznu?

Dakako, mnogi hrvatski pravnici i političari danas se u demokratskoj Hrvatskoj glasno pozivaju na legalizam. To je ljepe geste, i freba se služiti riječima Nobila o »po-zitivističkim zakonima«.

Drugim riječima, to znači primjenjivati zakone koji su bili tada, bilo sada, ili bilo kada u nekoj državi na snazi. Međutim, problem legalističkih je taj da oni, prema toj logici vjerno služe bilo kojem zakonu, bilo su to fašistički zakoni ili komunistički. Uvijek će oni imati lijep izgovor da su služili pisanom zakonu.

Scenarij »salto vitale«

Nije li, dakle, legalizam samo lijepa riječ za oportunitet?

Ali kako praštati nekome

mu će hrvatski pravnik pje-vati. Uostalom takav scenarij *salto vitale* gledano kod većine hrvatskih političara i medijskih djeplatnika od 1990. do danas – bilo da se oni proviziraju lijevim ili desnim demokratima.

Nobilov nastup u televizijskom showu gospodina Stan-kovića samo je kap u moru, ali koji zorno odražava stanje u našoj takozvanoj pravnoj državi, u našim medijima i u našoj politici.

Totalitarni recidivi vuku se po svim našim institucijama uključujući i obitelji.

Zar bivše i sadašnje vlade nisu svjesne da strani promatrači vrlo dobro znaju ne samo »tko je tko« u Hrvatskoj, nego takoder i »tko je što bio«? Ulazak u Europu bit će vrlo trnovit.

Ranih devedesetih godina, na samom početku rata u Hrvatskoj, pročitala sam u novinama izjavu jednog političara kako čemo mi (generacija studenata 71.) morati jako mnogo praštati.

Ali kako praštati nekome

ko se uopće ne kaje?

Autorica je profesorica iz Zagreba.

Potemkinova sela demokracije: Političko je vrtlarstvo još aktualno zanimanje na području bivše Jugoslavije

Fahrudin Novalić

Vlade zemalja koje su kandidati za prijam u Europsku uniju često igraju dvosraku diplomatsku igru. Često koketiraju s uvjetima za prijam u tu instituciju, ne shvaćajući ih kao njegov *conditio sine qua non* i kao bezrevernu i trajnu orientaciju u interesu vlastitih demokratskih promjena i razvoja.

Dio tog problema bio je i predmet razgovora novinara Tima Sebastiana s ministrom vanjskih poslova Republike Hrvatske Miomirož Žužulom u glasovitoj televizijskoj emisiji BBC-a *Hard Talk*. 13. veljače.

Političko vrtlarstvo

S obzirom na zabrinjavajuću rasprostranjenost, otvorena i prikrivena, nasilja u nacionalnim i međunarodnim okvirima, možemo reći da živimo i u svjetlu ratnoga mira u mernoga rata.

Covjek i društvo, za birokratsku su političku kulturu objekti; za »socijalni inženjeri« legitimni cilj. Oni su vrt koji treba kultivirati prema volji vladajuće političke administracije.

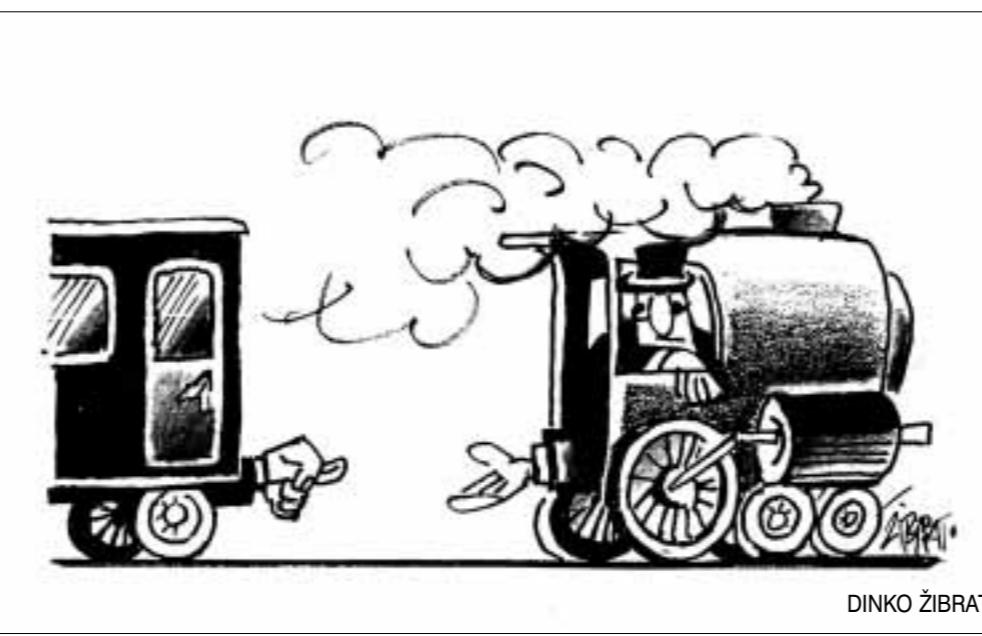
Vrtlarstvo, inače, dijeli vegetaciju na dvije temeljne vrste kultura – one koje treba, okopavati, zalijavati i na svaku način stiti; te ne opasan krov, koji treba istrijebiti. Tako je i u ekstremnim političkim vrtlarstvima. Ono jedne pripadnike ljudske vrste pazi i neguje, a druge diskriminira, briše i istrebljuje.

Na takvim je temeljima bi-

čini se da nekim pojedincima i nacionalnim političkim elitama nije jasno da im je potrebniji politički teleskop, nego okrutna političkovrtarska motika. Oni, tolerirajući govor mržnje i diskriminaciju građana u svojim zemljama svjesno odobravaju i potiču nove akcije ekstremnih pojedinaca i društvenih skupina

društvene svijesti. Budućim članicama na putu u Europsku uniju i NATO ozbiljna je prepreka i nasilje nad manjinskim etničkim, nacionalnim i vjerskim skupinama. A uvjet za istinski mir nije samo odsutnost bilo koje vrste rata, nego i odsutnost bilo koje vrste nasilja.

Procesi civilizacije i kulture nisu prevladali nasilje u suvremenom svijetu. Naprotiv oni su ga samo civilizirali i kultivirali – učinili su ga raznovrsnjim, prema potrebi supertinjim i sofisticiranjem. Prešli su ga na nova područja na kojima ono nastavlja svoje destruktivno djelo. To je, osim ostalih, i područje temeljnih ljudskih i građanskih prava i sloboda. Ono je obavijeno velom predrasuda individualne i

DINKO ŽIBRAT